בעזהשי"ת

לל"ג בעומר

בפיוט בר יוחאי, בר יוחאי ולשדה תפוחים וכו', נעשה אדם נאמר בעבורך.

וצ"ע מהו כוונת 'נעשה אדם' נאמר בעבורו.

ונראה בהקדם מה דאיתא בגמרא (יבמות צו ע"ב) אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב אגורה באהלך עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם יהי רצון שיאמר דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר, וכבר עמדו המפרשים להבין בה תועלת יש בזה ששפתותיו של החכם דובבות בקבר.

וביאר **בבני יששכר** (כסלו מאמר ב אות נ) על פי מה שמצינו בנבואה (זכרי' ג ז) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, כי בעולם הזה כשהצדיק עוסק בתורה ובמצוות הרי הוא הולך ממדריגה למדריגה ונקרא מהלך, אבל בצאתו מן העולם נקרא עומד, כי אינו יכול עוד לעסוק במצוות ולעלות מדריגות, אבל בשעה שאומרים שמועות מפיו שפתותיו דובבות בקבר, וכאילו לומד ממש בדיבור בעוה"ז, והרי הוא בבחינת מהלך, וזה שאמר ונתתי לך מהלכי"ם בין העומדי"ם האלה, שאף בעוה"ב יהי' בבחינת מהלך ע"י שאומרים שמועה מפיו. עכדה"ק.

ועוד יותר חידוש מרן רבינו זי"ע **בדברי יואל** בפרשתן (עמוד קפו), בביאור משאחז"ל (פסחים נ ע"ב) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, כי על ידי העסק בתורת הראשונים אנו מעוררים אותם ושפתותיהם דובבות בקבר, ולכן אף אם אין אנו במדריגה זו ללמוד תורה לשמה, מכל מקום כיון שמכוחינו שפתותיהם דובבות באותה שמועה, ודיבורם ודאי שהוא לשמה, על כן נחשב גם לנו כאילו למדנו לשמה, וזהו מתוך שלא לשמה בא לשמה, כי אף שעוסק שלא לשמה, מעורר את בעל השמועה שיהיו שפתותיו דובבות, ועל ידי זה נחשב לשמה, עכ"ד הנחמדים.

וידוע מש"כ **הישמח משה** (פ' בראשית) בבביאור הכתוב נעשה אדם (בראשית א, כו), ודקדק למה לא אמר 'אעשה אדם' בלשון יחיד, ומביא בשם העיקרים למה נאמר בכל הנבראים 'כי טוב' אבל בבריאת האדם לא נאמר בו כי טוב, וביאור כי הבעל חי נשלם הטוב שבהם עם יצירתו, אבל האדם לא נשלם טובו בשעת בריאתו, כי תכלית בריאת האדם שיוציא כוחותיו אל הפועל להיות עובד ה', ואז יבוא אל השלימות, עכ"ד העקרים, ולפי זה מבאר הישמח משה שלא שייך לומר ביצירת האדם 'אעשה אדם', דהרי בשעת הוולדו אינו בגדר אדם בשלימות, כל זמן שלא הוציא כוחו לפועל על ידי עבודתו, לכן אמר נעשה אדם, כלומר אני והוא, שגם האדם בעצמו יש לו חלק בבריאת שלימות האדם, עכ"ד.

ועל פי זה יש לבאר הפיוט, **נעשה אדם נאמר בעבורך**, כי מאחר שדרש רבי שמעון בר יוחאי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר, יכול כל אדם לעשות תפקידו מה שצוה הקב"ה 'נעשה אדם' ולהשלים עצמו בעולם הזה, כי מי יאמר זכיתי לבי ללמוד תורה לשמה, אבל על פי דברי רבי שמעון שאם אומרים שמועה מפי צדיק שפתותיו דובבות בקבר, ולכן נחשב גם לאיש הלומד כאילו לומד תורה לשמה, בזה אפשר לכל אחד ואחד לקיים 'נעשה אדם'.

❖ ❖ ❖

לפרשת אמור

דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש (כג ב ג).

ולכאורה קשה שמתחיל במצות מועדים ומפסיק בשביתת שבת.

ונראה לומר על פי דברי **הנזר הקודש** (ריש פ' ויצא)ההבדל שבין עוזי מצות ללומדי תורה שתורתם אומנתם, שעל בעלי מצות נאמר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם (תהלים לד ח), כלומר שמשגיח עליהם על ידי מלאך, אבל מעלי תורה שזכו לכתר תורה כראוי, הקב"ה משגיח עליו בכבודו ובעצמו. עכ"ד.

ועפי"ז נראה לי לפרש מה דאיתא בגמרא (קידושין ל ע"ב) הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, ושם איתא עוד, אמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו וכו', ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, ע"כ, ולפי הנ"ל יש לומר שתלוי זה בזה, כי על ידי שאדם עוסק בתורה אזי הוא מושגח מהקב"ה בעצמו, וזהו אלימלא הקב"ה - בעצמו – עוזרו לא יכול לו.

והנה ידוע מה שאמרו ז"ל (ספרא פ' בהר) כי הקיסר שאל את אונקלוס הגר, לך למוד תורתם ואל תמול, א"ל עקילס אפילו חכם במלכותך וזקן בן מאה שנה אינו יכול ללמוד תורתן אם אינו מל. ואיתא באור החיים הק' בפרשתן, הטעם למה צוה הקב"ה למול ביום השמיני ולא קודם, כדי שיעבור עליו השבת, כי שבת נותן כח החיוני באדם, וזהו ג"כ הטעם בקרבן שכתוב וביום השמיני והלאה ירצה דמו, כדי שיעבור עליו שבת מקודם. נמצינו למדים שכדי לזכות לכתרו של תורה צריך שיהיו נימול, וצריך שיעבור עליו שבת קודם המילה כדי לקבל כח החיוני מן השבת.

ובכן לך תעלה על נכון מקראי קודש, כי בפרשה הקודמת (ויקרא לב כט) כתיב פרשת הקרבנות, שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה', והטעם כמ"ש האוהחה"ק כדי שיעבור עליו השבת, ולזה ממשיך ואמר, **דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי**, והנה איתא בחינוך בשורש מצות שביתת מועדים, כדי שנחשוב בענין המועד בנס שנעשה לנו בו, ונהלל ונפאר במחשבותינו מה שעשה לנו נסים בזמן הזה, ונסים האלו של יציאת מצרים ומתן תורה וענני הכבוד, הכל הי' בהשגחת הקב"ה בכבודו ובעצמו עלינו, לזה בא הכתוב לומר, **ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש**, שכדי לזכות להשגחת הקב"ה בעצמו כמו שעשה לאבותינו בזמן הזה, צריכין לשמור שבת כהלכתו, אשר על ידה זוכין למילה וזוכין לכתרה של תורה.

❖ ❖ ❖